
Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Entreprenörsanda och lokal kultur håller byarna levande visar doktorsavhandling
- Vad skapar framgångsrika landsbygdsföretag? – studie om Ullbagevinnare
- Landsbygdspolitiken överraskar – läs YTR:s nätkolumn
- Nya nationella landsbygdsprojekt valdes för nästa år
- Kommunförbundet vill bli nya generationens aktör
- Läs även detta: **Landsbygden glöms bort i det regionala tillväxtarbetet* **Turism- och bygdeutveckling vanligaste projekten – rapport om Leader i Sverige 2007-2011* **Större vårdenheter en utmaning för när demokratin* **Återskapa socknarna*

Cit: ***"Jag kände mig litet förvirrad: Varför hade jag inte tidigare hört talas om landsbygdspolitik?"***

Specialsakkunnig i Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens (YTR:s) temagrupp för landsbygdsboende Heli Siirilä som fick en aha-upplevelse som tjugooårig tjej under kursen om regionvetenskapens grunder vid Vasa universitet. Professor Hannu Katajamäki berättade om det finländska systemet för regionutveckling och vilken roll som utveckling av landsbygden hade i den – och gläntade litet på dörren till en helt ny värld (YTR:s nätkolumn 4.12).

"Områdesnämnder i alla ära, men när demokratin får en utmaning om och när vården får ännu större enheter."

Björn Nyberg i Vasabladets ledare om att vården i framtiden troligen sköts på ett större geografiskt område (Vasabladet 3.12).

"Mathantverk är en varsam förädling av i huvudsak lokala råvaror, i liten skala och ofta knuten till gården. Detta ger hälsosamma produkter utan onödiga tillsatser, produkter som går att spåra till sitt ursprung."

Kärnan i den svenska utvecklingscentralen Eldrimners definition av vad mathantverk är (Landsbygdens Folk 7.12).

ENTREPRENÖRSANDA OCH LOKAL KULTUR HÅLLER BYARNA LEVANDE VISAR DOKTORSAVHANDLING

SVM Kaisu Kumpulainens kulturpolitiska doktorsavhandling om byaverksamhet och den aktiva byns produktion, *Kylätoiminta ja aktiivisen kylän tuottaminen*, ser på byaverksamheten ur de aktiva byaföreningarnas synvinkel. Kumpulainen beskriver dem som strategiska gemenskaper, vilka åtagit sig att vara med i byarnas utveckling, och som tar ansvar för deras framtid. Byaverksamheten har blivit viktig för landsbygdens samverkan, då de traditionella byasamhällena försvinner. Byaverksamhetens praxis och kriterier har bildat normer för

byarnas samarbete, och förändrat de finländska byarnas karaktär, samt målen för den lokala verksamheten. Kumpulainen visar att för de aktiva byarna är det kännetecknande med en förstärkning av företagskulturen, vilket betyder att de marknadsekonomiska normerna blir en del av den lokala verksamheten. De aktiva byarna institutionaliseras även genom att strukturen för byaföreningarnas verksamhet förstärks och förändras allt mer officiellt. Byarna har fått lov att öppna sig och nätverka i högre grad än i byaverksamhetens början på 1970-talet. Samarbete med andra föreningar, byar och kommunen, samt gästfrihet och marknadsföring av byn till utomstående, t.ex. tursiter, har ökat. Förändringarna inom byarna effektiviserar den lokala verksamheten, men på samma gång ökar byråkratin, vilket kan minska bybornas vilja för utvecklingsverksamhet. Byborna behöver som motvikt en ökad verksamhet för trivsel och gemenskap, så att den lokala kulturens betydelse betonas. Då byskolorna och -butikerna blir allt färre, så har byaföreningarnas upprätthållande av byalokaler blivit symbol och centrum för de finländska byarna. ”Med sin verksamhet skapar de aktiva lokala föreningarna konkret byar.” En aktiv politik ger inte bara en positiv utveckling, utan den ger som biprodukt även passiva byar och regionala orättvisor. Den aktiva byns kriterier är så krävande, att inte alla lokala föreningar och samfund kan fylla dem. Byarna är redan i utgångsläget i olika lägen, t.ex. så påverkar avstånden till tillväxtcentrumen byarnas möjligheter att till sin projektverksamhet locka kunniga och villiga invandrare. Byar som ”dör”, eller de som inte lyckas aktivera sig, riskerar att bli enbart namn på kartor och i register. Kumpulainen disputerar 8.12 vid Jyväskylä universitet. *Uppgifterna (på finska) är från Jyväskylä universitets hemsida, <https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2012/11/tiedote-2012-11-26-12-58-42-431627>.*

Foto: Tarja Vänskä-Kauhanen

VAD SKAPAR FRAMGÅNGSRIKA LANDSBYGDSFÖRETAG? – STUDIE OM ULLBAGGEVINNARE

”När forskare skriver om entreprenörskap på landsbygden, benämns det ofta som livsstilsentreprenörskap, där drivkrafterna inte primärt är ekonomiska, utan snarare handlar om att få ihop privatliv och företagande. Jag är inte övertygad om att det är unikt för entreprenörer som bor på landsbygden, utan det kan nog även känneteckna entreprenörer i städer. Det är inte heller så att entreprenörer på landsbygden inte bryr sig om de ekonomiska dimensionerna. Ett livsstilsentreprenörskap står nödvändigtvis inte i konflikt med företagsutveckling och vinst. För att förstå detta bättre har jag valt att studera de företag som fått en Ullbagge i kategorin Årets Landsbygdsföretagare. Jag har gjort det genom att tillbringa ett par dagar på varje företag för att lära mig mer om deras

verksamheter och deras vardag. Totalt har jag varit ute på olika företag i elva dagar, i de fall det har fungerat har jag hjälpt till i verksamheterna. Jag har till exempel tappat glass hos Glassbonden och förberett förpackningar. På Lerbäckes teater fick jag måla Pippis staket som var uppsatt i trädgården, och på Kvarnen i Hyssna bar jag ut lunch till gästerna, plockade disk och stod i kassan. Under tiden ställde jag frågor om stort och smått och tog massor av anteckningar. Det var jätteroliga och lärorika dagar!” Det här skriver

Foto: Landsbygdsnätverkets kansli

Caroline Wigren-Kristoferson, docent i företagsekonomi och verksam vid CIRCLE, Lunds universitet och vid Malmö Högskola. Hennes forskning inriktar sig på entreprenörskap i olika kontexter. *Uppgifterna är från broschyren Vad kan Ullbagevinnarna lära oss?, som finns på http://www.landsbygdsnätverket.se/download/18.3c1967aa13afeea1eb880002359/Vad+kan+Ullbagevinnarna+l%C3%A4ra+oss_web.pdf. Se även svenska Landsbygdsnätverkets hemsida om årets Ullbagevinnare som korades på Landsbygdsgalan i Stockholm 26.11 på <http://www.landsbygdsnätverket.se/huvudomraden/aktiviteter/natverkstraffar/landsbygds gala n2012.4.29a582d01364dc6657380000.html>.*

LANDSBYGDSPOLITIKEN ÖVERRASKAR – LÄS YTR:s NÄTKOLUMN

En liknande förvirring som special-

sakkunnig Heli Siirilä hade om

landsbygds politik och dess roll för drygt tio år sedan, har hon upptäckt hos många andra under de senaste

åren när hon berättat om sitt arbete inom landsbygdsutvecklingen. ”Jaså, det finns någon som försvarar landsbygden. Jaha, någon funderar på sakerna ur landsbygdens perspektiv. Har det här verkligen redan undersökts? Jaså, finns det redan verkligen så mycket information om landsbygden till buds.” Det har varit lätt för Siirilä att fortsätta diskussionen utifrån dessa frågor och berätta om Landsbygds politiska samarbetsgruppens (YTR:s) arbetssätt, mål och värderingar. Det viktigaste har emellertid varit att betona gruppens starka sida, d.v.s. att vem som helst är välkommen att ansluta sig till gruppens nätverk och själv bestämma omfattningen av sin egen arbetsinsats, för huvudsaken är att man är intresserad av landsbygds perspektivet. Det är lätt att i förbifarten locka folk till det landsbygds politiska arbetet, eftersom man just vid det ögonblicket inte behöver lösa något svårt, faktiskt problem, t.ex. nedläggning av en byskola eller effektivisering av åldringars måltidstjänster. Men Siirilä tycker att det är mycket

viktigt att påpeka, att landsbygden med sina fenomen och utmaningar är värd all uppmärksamhet som den kan få, liksom att man står inför samma utmaningar på olika håll i landet, inte enbart i en viss kommun, och att landsbygden är en resurs och inte en belastning. När det gäller samarbetsgruppen, vill Siirilä berätta för människor som inte känner till gruppen, att man kryssar smidigt

LANDSBYGDSPOLITIKENS
SAMARBETSGRUPP

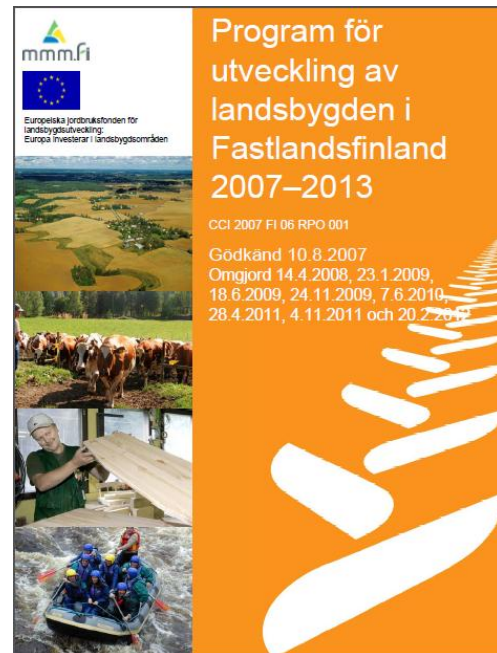
”Infallsvinkel – det är just vad landsbygds politik är – utöver det att den överraskar.”

Specialsakkunnig Heli Siirilä

mellan olika aktörsnivåer och aktörer, samt att man vid behov snabbt byter språk för att kunna föra sin sak vidare. När man dryftar frågor som rör den egna regionen ur landsbygdens synvinkel, faller ofta bitarna automatiskt på plats, och sakerna får en mer begriplig form: delarna bildar en helhet och ett fenomen inom den egna regionen behöver inte vara någon slump. *Hela texten för december månads nätkolumn (4.12), "Landsbygdspolitiken överraskar ännu i dag", finns på Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens hemsida på adress http://www.landsbygdspolitik.fi/sv/information/natkolumner/landsbygdspolitiken_overnaskar_2285.news. Skribenten Heli Siirilä är magister i administrativa vetenskaper och specialsakkunnig i YTR:s temagrupp för landsbygdsboende.*

NYA NATIONELLA LANDSBYGDSPROJEKT VALDES FÖR NÄSTA ÅR

Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) har valt ut vilka nationella projekt inom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland som skall finansieras under år 2013. Till ansökningsomgången inkom 72 idéer, varav åtta valdes ut till den egentliga projektansökningen. Sju ansökningar lämnades till den egentliga projektansökningen, och efter utvärdering av projektidéerna och utlåtanden från jord- och skogsbruksministeriet, beslöt man att finansiera fem av dessa projekt med nästa års anslag. EU och staten kommer tillsammans att finansiera de utvalda projekten med cirka 1,1 miljoner euro, medan NTM-centralen i Tavastland fattar de slutgiltiga besluten om projekten i början av nästa år. Syftet med den nationella projektverksamheten är bl.a. att koncentrera landsbygdsprogrammets projektfinansiering till de projekt som bedöms ha en större genomslagskraft med tanke på programmets målsättningar, där ett viktigt mål är att komplettera och stödja utvecklingsarbetet och projektverksamheten i regionerna. Projekten som nu valdes, ansågs bäst uppfylla dessa målsättningar. Projekten, som inleder verksamheten under 2013, finns uppräknade här under:

- USVA – UTVECKLINGSPROGRAM FÖR VÄRDENÄTVERK FÖR FÖRNYBAR ENERGI OCH INNOVATIONSMILJÖER
- MED ANSIKTET VÄNT MOT EKOLOGISK MAT – MARKNADSFÖRINGS- OCH KOMMUNIKATIONSUTBILDNING FÖR AKTÖRER INOM NÄRPRODUCERADE EKOLOGISKA LIVSMEDEL
- FRAM MED PRODUCENTERNA AV NÄRMAT, PAISTE
- PILOTPROJEKT: BYBUTIKEN ETT GRÄNSSNITT FÖR PRIVATA OCH OFFENTLIGA WEBBTJÄNSTER
- UNGDOMARNAS LANDSBYGD: UNGDOMARNAS FRAMTIDSBILDER SOM UTGÅNGSPUNKT FÖR UTVECKLINGEN AV LANDSBYGDEN

Uppgifterna är från webbplatsen [Landsbygd.fi](http://www.landsbygd.fi) och finns med mer text om projekten på adress http://www.landsbygd.fi/sv/index/kommunikation/nyheter_och_meddelande/6CgT9cki3.html.

KOMMUNFÖRBUNDET VILL BLI NYA GENERATIONENS AKTÖR

Finlands kommunförbund vill förnya sig med tanke på de kommande 20 åren och bli nya generationens aktör. Man har utarbetat en vision, d.v.s. en målbild för Kommunförbundet:

Kommunförbundet 2020 – Nya generationens aktör. I strategin ger man en syn på hur förbundets primära uppgift, vision och strategiska val skall revideras mot bakgrunden av framtidens verksamhetsmiljö. Förbundets vision: "Kommunförbundet är en aktiv påverkare och intressebevakare som företräder alla kommuner, främjar en stark kommunal självstyrelse och förnyar de kommunala tjänsterna". Primär uppgift för det nya Kommunförbundet är: "Vi bygger en hållbar framtid för kommuninvånarna tillsammans med kommunerna". Kommunförbundet arbetar för livskraftiga lokala och regionala samhällen, samt bevakar kommunernas intressen, betjänar kommunerna och fungerar som deras utvecklingspartner. Man utvecklar inkluderande servicesystem och demokratiskt styrda kommunkoncerner för att trygga kommuninvånarnas välfärd.

Strategiska mål 2013-2014

1. Livskraftiga lokala och regionala samhällen och välmående kommuninvånare
2. Fungerande kommunkoncerner
3. Kommunförbundet som nätverkande organisation

Uppgifterna är från webbplatsen *Kommunerna.net* och finns under adressen <http://www.kommunerna.net/sv/kommunforbundet/strategi/Sidor/default.aspx>. Strategin *Kommunförbundet 2020 – Nya generationens aktör. Strategin 2013–2014* finns på <http://www.kommunerna.net/sv/kommunforbundet/strategi/Documents/Kommunforbundets-strategi-2013-2014-ebook.pdf>.

LÄS ÄVEN DETTA

Landsbygden glöms bort i det regionala tillväxtarbetet

"Landsbygdsfrågorna hamnar allt för ofta i skymundan i det regionala tillväxtarbetet. Vi ser det i vårt arbete och det framgår även av de uppföljningar som gjorts av den regionala tillväxtpolitiken. I arbetet för en hållbar utveckling, med energiomställning och livsmedelsförsörjning som viktiga delar, är landsbygdernas bidrag nödvändigt", säger svenska Jordbruksverkets landsbygdsstrateg Christel Gustafsson. Den svenska landsbygden har en stor potential för regional tillväxt och Jordbruksverket lyfter därför fram landsbygd och grön ekonomi i sin strategi för regionala tillväxtfrågor, där det handlar bl.a. om att verka för en ökad konkurrenskraft i primärproduktionen, för bra mat, förnybar energi och attraktiva livsmiljöer.

Målet för arbetet med den regionala tillväxtpolitiken är ett landsbygdsintegrerat Sverige, vilket betyder:

- Sysselsättningen på landsbygden ökar, särskilt kopplat till mat och förnybar energi
- Möjligheterna att kunna bo i attraktiva livsmiljöer på landsbygden förbättras
- Intresset för, kunskapen om och statusen för landsbygden ökar

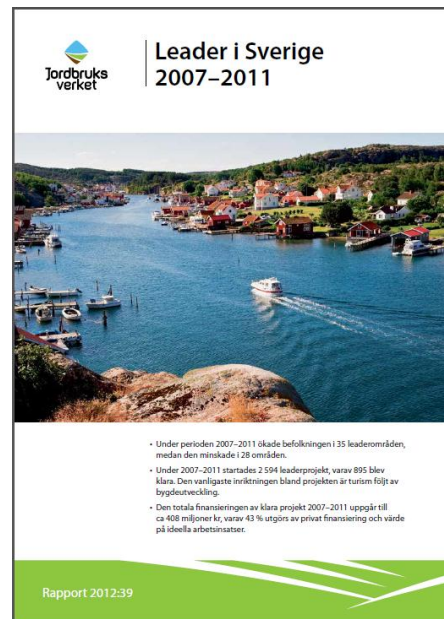
Man kan sammanfatta strategin till att Jordbruksverket utvecklar samverkan på myndighets-, regional- och lokal nivå inom områdena:

- Arbete med EU-programmen, ökat landsbygdsfokus och landsbygdssäkring
- Sverige – det nya matlandet
- Energiomställningen

Uppgifterna är från svenska Jordbruksverkets hemsida och finns under adressen <http://www.jordbruksverket.se/formedier/nyheter/nyheter2012/landsbygden-gloms-bort-5.6c157f5413b5fe03aa78000781.html>.

Turism- och bygdeutveckling vanligaste projekten – rapport om Leader i Sverige 2007-2011

I Leader-projekten genomför privata, ideella och offentliga krafter tillsammans insatser för att utveckla landsbygden. Projekten utgår från lokala behov och resultaten visar sig i en mängd sammanhang, där projekt inriktade på att stöda och utveckla turism är vanligast, följt av bygdeutveckling. Under 2007-2011 startades i Sverige 2 594 projekt, varav 895 blev klara under samma period. Projekten skapade ca 680 jobb, allt från korta säsongs- mässigt återkommande arbeten till varaktiga heltidsarbeten. Under samma period startades 280 nya företag, främst inom utbildning och turism. Den svenska landsbygden är indelad i 63 Leader-områden, som tillsammans har drygt 3,9 miljoner invånare. Inom dessa 63 områden ökar befolkningen i 35, medan den minskar i 28. Sett till hela Sverige, är befolkningstillväxten procentuellt starkare för landsbygdsområden i Skåne, Hallands kustbygd, områden kring Göteborg, centrala Östergötland, Mälardalen, Åreområdet och runt Umeå. Uppgifterna är från svenska Jordbruksverkets hemsida och finns med länkar till information om Leader-områdena under adressen <http://www.jordbruksverket.se/formedier/nyheter/nyheter2012/gemensammakrafterutvecklarsverigeslandsbygd.5.6302e0a13b40dd4ba68000794.html>. Länk till rapporten kan läsas på http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra12_39.pdf.

Större vårdenheter en utmaning för närmedikratin

Ett av de viktigaste målen med kommunreformen är att stärka demokratin och kommuninvånarnas delaktighet, där särskild uppmärksamhet fästs vid närmedikratin. Det står så i det förslag till kommunstrukturlag, vilket nu är på remiss till kommunerna. Lagen tillåter redan nu kommunalförvaltning, och så finns alternativa sätt att förverkliga närmedikratin. Men vården är en utmaning för kommunreformens strävan till mer närmedikrati, för den allt dyrare vården kommer av allt att döma att skötas på ett större geografiskt område i framtiden. "Kommer invånarna att känna sig mer delaktiga i viktiga vårdbeslut långt borta än i små beslut om klätterställningen på skolgården? Kommer de att tycka att det ena är för långt borta och det andra för oviktigt?" Det här är en utmaning för kommunreformen. Uppgifterna är från ledaren, skriven av Björn Nyberg, i måndagens upplaga av Vasabladet (3.12).

Återskapa socknarna

För ett par veckor sedan i nyhetstidningen Dagens Samhälle har statsvetaren och författaren Stig-Björn Ljunggren en intressant och tankeväckande krönika: Återskapa våra socknar. Han inleder med att kommentera försöket att skifta nationalstaterna till en europisk enhetsstat och omritningen av den svenska administrativa kartan, som Ljunggren menar att går sisådär. Däremot lyfter han fram sockenbegreppet på ett bra och modernt sätt, bl.a. säger han: "En utvecklad sockenindelning skulle vara ett första steg i en process där demokratin fotas på folkets direkta representation ...". I Riksorganisationen Hela Sverige ska leva (HSSL) lyfter

man fram betydelsen av ”den första samhällsnivån”, d.v.s. den som kan utgöras av folket i en socken, i en bygd o.s.v. - en nivå innan den kommunala administrationen tar över. Det ligger även i linje med HSSL:s syn på hur utveckling sker, d.v.s. all utveckling startar lokalt, av enskilda eller människor tillsammans. Alla andra system kan bara stödja - de startar ingenting - så på detta sätt gynnas både demokratin och den gemensamma utvecklingen. *Uppgifterna är från ett blogginlägg av en av Riksorganisationens Hela Sverige ska levas två ordföranden, Kenneth Nilshem, och finns på organisationens hemsida under adressen <http://bloggar.helasverige.se/2012/11/socknar-bygder-lokalsamhallenarsamhallen/>.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaföreningarna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net . Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi . Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
--